

Bekentenis van een spookstudent

'Mike, dacht ik, je bent glashard aan het liegen'

4

Tijdelijke contracten Wat zijn de gevolgen voor universitaire draaideurdocenten, nu de rechter een een van de vele tijdelijke contracten heeft veroordeeld?

8

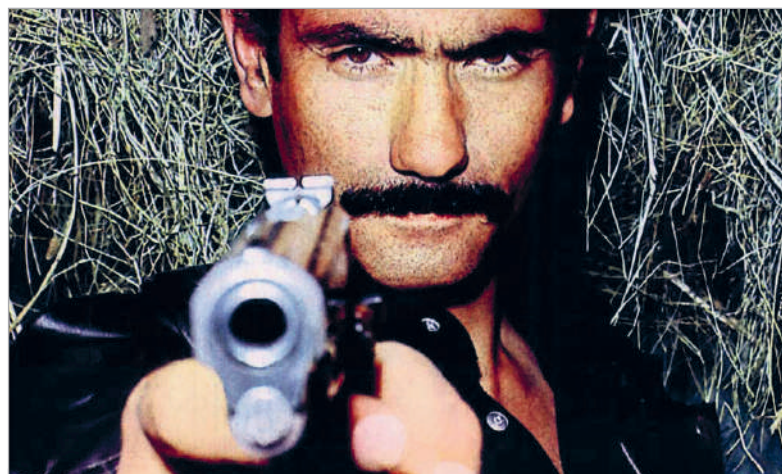
Staking: 'Neuro's willen euro's'

10

Beroepsproever moet met taxi

16

Filmheld Hoe een expert in Koerdische cinema werd verbannen van haar universiteit (en in Leiden promoveerde)

11

Nog geen vergunningen voor studentenhuizen

De gemeente Leiden stopt tijdelijk met het verlenen van vergunningen aan huisbazen die een pand willen verkameren, vanwege een uitspraak van de Raad van State over vergelijkbaar beleid in Nijmegen.

DOOR SUSAN WICHGERS

Sinds begin 2020 heeft de gemeente Leiden strengere regels voor het verhuren van kamers. Zowel verhuurders van bestaande als toekomstige studentenhuizen moesten een geldige onttrekkingsvergunning hebben (omdat je als verhuurder een woning onttrekt aan de woningmarkt). Ook werden er quota gesteld, waardoor die vergunning moeilijker te krijgen was: maximaal twintig procent van de panden in straten in de binnenstad mocht verkamerd zijn en in de buitenwijken was dat respectievelijk acht en vijf procent. Dit beleid diende vooral om de 'leefbaarheid' van de stad in stand te houden. In Nijmegen was er een soortgelijke situatie, totdat drie verhuurders die geen vergunning kregen naar de rechter stapten. In juli kregen ze gelijk van de hoogste bestuursrechter: de Raad van State oordeelde dat een dergelijke vergunningsplicht in strijd is met de Huisvestingswet. Volgens die wet is het eisen van zo'n vergunning door gemeenten namelijk alleen toegestaan als dat nodig is om een tekort aan goedkopere woonruimte te voorkomen. Dat betekent dat de gemeente Nijmegen bij woningen uit het goedkopere segment wel een vergunningsplicht mag instellen, maar bij duurder huizen (vanaf de zogenoemde NHG-grens van 310.000 euro) niet.

Want: als verhuurders 'goedkope' woningen verkameren, betekent dat dat er minder goedkope woningen beschikbaar zijn om te kopen. Een vergunningsplicht dient dan om te voorkomen dat er een krapte ontstaat.

Daarnaast oordeelde de Raad van State dat leefbaarheid geen op zichzelf staand argument mag zijn om verhuurders een vergunning voor verkamering te ontzeggen. Slecht nieuws dus voor Leiden, waar een vergelijkbare situatie geldt. Wethouder Wonen Fleur Spijker stelt daarom voor om een tijdelijke stop op dergelijke vergunningen in te lassen, om te voorkomen dat er vergunningen worden verleend die achteraf niet rechtsgeldig blijken te zijn. Aan *Sleutelstad* vertelt ze dat de stop pas weer opgeheven wordt zodra de Huisvestingswet is aangepast. Er is nog niks over een eventuele aanpassing van die wet gepubliceerd, maar volgens Spijker gaat dat wel gebeuren, zei ze: 'De Huisvestingswet ziet niet op leefbaarheid, en dat gaat het ministerie nu corrigeren.'

De voorgenomen tijdelijke stop op vergunningen wordt in de eerstvolgende gemeenteraadsvergadering besproken. Woordvoerder Dick de Jager: 'We willen de situatie bevriezen zoals die nu is, dus er worden pas weer nieuwe vergunningen verleend als de gemeenteraad een besluit genomen heeft over de huisvestingsverordening.'

Desgevraagd laat hij weten dat de pauze ook de andere kant op geldt, dus voor de handhaving van de vergunningen. 'We blijven excessen bestrijden, maar lopen niet strak de vergunningen na. Mijn conclusie is: studenten hoeven niet bang te zijn.'

Rechten wil af van ongeschoonde lijsten: 'Onnodig veel stress'

Rechten wil stoppen met het verstrekken van cijferlijsten waarop herkansingen zijn vermeld. Sommige werkgevers vragen sollicitanten om deze ongeschoonde lijsten.

DOOR VINCENT BONGERS

De faculteit Rechten verstrekt, als een student daarom vraagt, zogeheten ongeschoonde cijferlijsten. Daarop staat welke tentamens zijn herkanst. Sommige werkgevers vragen sollicitanten namelijk naar deze lijsten als extra selectiemethode. Tijdens de faculteitsraad maandag bleek dat studenten en het bestuur hiermee willen stoppen. 'Naar mijn weten is Rechten de enige Leidse faculteit die deze lijsten afgeeft', zei Mante Kaaks van studentenpartij ONS. 'Wij vinden dat ze studenten onnodig veel stress opleveren. Een niet in één keer gehaald tentamen blijft hen eeuwig achtervolgen. Een werkgever krijgt elke ooit behaalde vier te zien. Moeten we niet stoppen met het verstrekken van de ongeschoonde lijsten?'

Ton Liefwaard van het faculteitsbestuur bleek ook geen voorstander van het afgeven van de lijsten te zijn. Het idee van 'laat maar eens even zien welke tentamens je opnieuw hebt moeten doen' stond hem

niet aan. 'Een afgeronde studie moet voldoende zijn.'

Op zich wil het bestuur dus ook best stoppen met de lijsten met onvoldoendes. Toch is er een probleem en dat werd aangestipt door Volkert van der Gun van studentenpartij LVS: 'Het is wel belangrijk dat andere universiteiten ook geen ongeschoonde lijsten verstrekken. Want anders zijn Leidse studenten in het nadeel.' Liefwaard zag dat ook als een potentieel struikelblok. 'Ik wil voorkomen dat onze alumni ten opzichte van studenten van zusterfaculteiten worden benadeeld in sollicitatieprocedures. Als de Zuidas blijft vragen om deze lijsten, en jullie krijgen ze niet, dan is dat buitengewoon vervelend.' Er zijn meerdere rechtenfaculteiten die de lijsten verstrekken, reageerde decaan Joanne van der Leun. 'Ik heb het onderwerp al eens op tafel gelegd tijdens een overleg met alle decanen. Daar was echter geen draagvlak om één lijn te trekken.' Maar wellicht kiest de faculteit toch voor schrappen, ook zonder steun van de zusterfaculteiten, aldus Van der Leun. 'Ik voel ervoor om het punt weer op te pakken.' 'Misschien kunnen we de werkgevers ook nog betrekken bij de discussie en hen ervan overtuigen dat ze moeten stoppen met vragen naar deze lijsten', aldus Liefwaard.

Meer ruimte vo

Er komt meer ruimte voor Leidse wetenschappers die veldwerk in het buitenland willen doen. Verzoeken die zijn afgewezen, krijgen mogelijk alsnog goedkeuring.

DOOR VINCENT BONGERS

FOTO TACO VAN DER EB

Wantrouwen en starheid

De problemen rond veldwerk zijn niet nieuw. Al in oktober 2020 en maart 2021 klaagden wetenschappers in *Mare* over de problemen die het reisverbod opleverde voor hun onderzoek. Ook hekelden ze de starre houding van de universiteit bij het goedkeuren van veldwerk. 'Zuid-Korea heeft dezelfde besmettingscijfers als Zoetermeer', schreef promovendus Tycho van der Hoog. 'Waarom mogen wij hier dan niet heen?' Ook recent nog bleek het universitaire reisbeleid barrières op te gooien voor onderzoekers. Wetenschappelijk directeur Bart Barendregt zei in *Mare* dat onderzoekers uit zijn instituut bijna geen reisverzoeken meer durfden in te dienen. Het antwoord vanuit het IIT is bijna altijd een 'nee' zonder verdere motivatie. Volgens Van der Hoog was er sprake van 'ge-institutionaliseerd wantrouwen tegen de staf'.

Ook studenten hebben last van de strenge regelgeving, bleek vorige week. Reizen naar de VS zijn vanwege het oranje reisadvies uitgesloten. Volgens universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke hebben 'de VS hun handen vol aan hun eigen mensen.'

or veldwerk

Leidse biologen doen onderzoek naar leeuwen in Kenia.

Door corona was het voor veel onderzoekers lastig om goedkeuring van het zogeheten Internationaal Incidenten Team (IIT) van de universiteit te krijgen voor veldwerk in het buitenland. In *Mare* klaagden ze dat voorstellen zonder motivering werden afgewezen. Door het uitblijven van toestemming raakten zij in de problemen met hun onderzoek. De universiteitsraad is al een tijd bezig om het college zo ver te krijgen om reizen en veldwerk te versoepelen. Er zit ook enig schot in de zaak, bleek maandag tijdens de universiteitsraad. Afgewezen voorstellen kunnen namelijk worden herzien, maar dan moeten ze wel opnieuw worden ingediend. ‘Het is mooi dat het college heeft toegezegd dat afgewezen aanvragen van afgelopen jaar opnieuw de revue kunnen passeren’, zei Floor van Lelyveld van studentenpartij ONS en voorzitter van de raadscommissie personeel, studentzaken & internationalisering. ‘Dan is het mogelijk dat dienstreizen die eerder niet mogelijk waren alsnog worden goedgekeurd.’ Lis Kerr van promovendipartij PhDoc was blij

met deze ontwikkeling. ‘Er is meer mogelijk. We bevelen onderzoekers aan om hun verzoek opnieuw in te dienen.’ Het IIT heeft ook toegezegd een afwijzing altijd te motiveren. ‘Het moet voor de aanvrager duidelijk zijn waarom een reis niet is toegestaan’, aldus Kerr. ‘De onderzoeker krijg ook de kans om zijn zaak te bepleiten bij het IIT.’ Een extra hindernis voor onderzoekers die naar landen met de kleurcode rood of oranje willen reizen is het verplicht volgen van de drie-daagse Hostile Environment Awareness Training (HEAT). Deze cursus kost 2500 euro en moet worden betaald uit het facultaire reisbudget. De raad vindt echter dat het onvoldoende duidelijk is voor welke oranje- en roodgekleurde landen deze training geldt en waarom dat zo is. Daar moet meer transparantie over komen. Er is inmiddels afgesproken dat de HEAT voor minder risicolanden verplicht is dan eerder het geval was. Er mogen in bepaalde gevallen ook kortere cursussen worden gevolgd. Het college zal na de coronacrisis de reismaatregelen, inclusief de HEAT, evalueren.

Waarom we onze eigen werkelijkheid moeten creëren

Hoe noem je iemand die de werkelijkheid wil invluchten in plaats van ontvluchten? Hoe het ook heet, dat ben ik. Geworden, want ooit was ik een rasechte en al zeg ik het zelf bovengemiddeld bedreven escapist. Maar ik herken mijn werkelijkheid niet meer en ik zie het nut eraan te willen ontsnappen dan ook niet meer in. Ik zit vast in een in beleidsstukken en strategische plannen vastgelegde papieren werkelijkheid waar elk probleem, hoe prangend ook, probaat wordt bestreden met verkenningen, beleidsinventarisaties en herbezinningen. Terug uit een manische leestoer van begin twintigste-eeuwse Centraal-Aziatische en Siberische reisverslagen (mijn meest recente en bijzonder geslaagde ontsnappingspoging - ik kan het iedereen aanraden) in de werkelijkheid, viel het me wel op hoe schraal die is geworden.

Ja, we zitten weer bij elkaar (wat zeg ik, in sommige collegezalen zitten we bijkans op elkaar) en dat doet de ziel goed. Ons voorland doet echter somberen, nu de reputatie van het wetenschappelijk onderwijs nog minder waard blijkt te zijn dan een biljet van tien mark uit de Weimarrepubliek. Want behalve bij de gebruikelijke verdachten, waaronder uw columnist, ontstond er geen enkele ophef toen nieuwe bezuinigingen ter waarde van 320 miljoen euro op het wetenschappelijk onderwijs bekend werden gemaakt, omdat een software engineer van DUO een programmeerfoutje ter waarde van dezelfde som had gemaakt. Je verzint het niet. Ook dicht bij huis is de werkelijkheid kil. We willen blijkbaar het goede van corona behouden, dus thuiswerken is het nieuwe, nu ja, thuiswerken. Niet dat dat er überhaupt niet al inzat voor in ieder geval een flink deel van ons, gezien het gehannes met de Humanities Campus natuurlijk.

Thuiswerken mag goed zijn voor het tussen de Zoom-meetings door ontsnappen in *Hunted Through Central Asia* of *With The Die-hards In Siberia*, erg goed voor de ziel van de academische gemeenschap is het niet. We zien elkaar immers al zo weinig buiten de vergaderzaal.

En in de geest van mijn nieuw hervonden realisme stel ik voor daar wat aan doen. Iets reëels, uitvoerbaars, en pragmatisch. En iets heel Leids. Ik denk aan genootschappen, kringen, clubjes, gezelschappen en verbonden. Een genootschap om negentiende-eeuwse reisverslagen over Mongolië te lezen, een kring om de laatste ontwikkelingen in de snaartheorie door te lichten, een gezelschap om vervalsingen te bestuderen, een groep om de academie te revitaliseren.

Als er maar iets aan het onderwerp echt is. Echt, omdat het je raakt, omdat het relevant is, omdat het waarde heeft. Klein en dus overzichtelijk. Mild subversief. Buiten werkuuren en buiten de softwaresystemen, dus ontelbaar en onbelemmerd. Bijeenkomsten waar het alleen gaat om dat specifieke samenzijn op basis van een gedeelde belangstelling zijn balssem voor de ziel. Ze snijden recht door hiërarchieën heen en wat wellicht overblijft is slechts de excentrieke zelfopgelegde rangorde die genootschappen die wat langer meegaan nu eenmaal eigen lijkt te zijn.

Zulke sociale en intellectuele verbonden kunnen qua levensduur wedijveren met de seychellenreuzenschildpad: een energieke secretaris, een minimum aan buitenissige maar gemakkelijke gebruiken, en een verstandige afstand tot het bestuurlijke middelpunt zijn de geheime ingrediënten van dit levenselixir. Kringen waar men elkaar kent maar die niet door de buitenwereld worden gekend bieden geborgenheid. Stormen die over ons heen razen kunnen worden uitgezet in gelijkgestemd gezelschap. De benodigde investeringen zijn sociaal en intellectueel, maar niet financieel. Het is een misvatting dat de ziel van een gemeenschap zich in het midden ervan ophoudt. Net zoals identiteit bevindt die zich juist aan de rafelranden, daar waar het allemaal gebeurt en waar scheidslijnen zowel fluïde als onherroepelijk zijn. De rafelranden van de organisatie zijn een prima plek om de ziel van de academie te stallen en voor ons om ons eraan te laven. Dat is een betere plek dan in de een of andere spreadsheet uit de Matrix van de papieren werkelijkheid.

Als de werkelijkheid een sociaal construct is, dan houdt dat in dat we de werkelijkheid gezamenlijk in elkaar kunnen zetten. Wat let ons?

‘Erg goed voor de ziel van de academische gemeenschap is thuiswerken niet’

**Mike deed twee
jaar lang alsof
hij studeerde**

‘Ik begon te accepteren dat dit de situatie was en ging het liegen perfectioneren’

De Leidse geschiedenisstudent Mike Rossell (23) was twee jaar lang spookstudent: hij loog tegen zijn vrienden, huisgenoten en familie dat hij studeerde. Hoe kon het zo ver komen? ‘Ik dacht mijn ouders te beschermen tegen mijn eigen falen.’

DOOR **SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK**
FOTO'S **MARC DE HAAN**

I. Het eerste jaar

‘In de zomer van 2018 vertrok ik vanuit mijn ouderlijk huis in Maastricht naar Leiden. Ik wilde op kamers in een kleine stad. In Leiden is alles op fietsafstand en de stad heeft een echte studentencultuur. Dat wilde ik heel graag meemaken. Ik werd niet meteen lid van een vereniging, omdat ik eerst wilde aankijken hoe het met de studie zou gaan. Ik ben best laks en weet van mezelf dat ik alles uitstel tot het laatste moment.

‘Ik had geluk dat ik een vaste werkgroep had bij geschiedenis. Ik voelde me er veilig. Doordat we zo hecht waren, was ook het geven van een presentatie een stuk minder spannend. Twee studentmentors herinnerden iedereen eraan zich in te schrijven voor vakken en tentamens. Ze hielpen ook bij het maken van werkstukken, met hoe je voetnoten moet plaatsen, bijvoorbeeld. Daar heb ik veel aan gehad.

‘Met studiegenoten dronk ik niet alleen biertjes in het café, maar studeerde ik ook in de UB. Er was veel structuur. Het eerste jaar ging best goed, ik haalde vijftig van de zestig punten. De studie vond ik fantastisch, daar lag het niet aan.’

II. Bang voor domme vragen

‘De hulp die we in het eerste jaar kregen, viel daarna volledig weg. Er waren geen studentmentors meer, je moest zelf naar de UB om onderzoek te doen en de docenten vroegen veel meer zelfstandigheid. Dat vond ik heel lastig.

‘Ook de werkgroepen veranderden, omdat iedereen een andere richting koos. Daardoor verloor ik het veiligheidsgevoel in de groep. In plaats van heel actief mee te doen, durfde ik niets meer te zeggen. Ik was bang om simpele vragen te stellen. Ik had het gevoel dat ik het antwoord moest weten, omdat het eerder aan bod was gekomen.

‘Ook aan studiegenoten durfde ik niets te vragen, uit angst dat ze me dom vonden. En omdat ik andere do-

centen had, merkten ze het verschil in mijn gedrag niet. ‘Vlak voor de start van het tweede jaar had ik me ingeschreven bij SSR. Al snel bleek dat ik een werkgroep had van 17 tot 19 uur die tegelijk viel met mijn verenigingsavond. Daar ging ik veel liever naartoe. Van het een kwam het ander. Ik dacht: als ik niet naar het werkcollege ga, hoef ik het hoorcollege ook niet meer te doen.

‘Het waren drukke eerste weken op SSR. Ik sloot me aan bij het dispuut Zoutkorrel en liep de ontgroening. Ik genoot te veel van het studentenleven en volgde steeds minder vakken.

‘Na kerst dacht ik: dat tweede half jaar heeft ook geen zin meer. Binnen een half jaar deed ik niets meer.’

III. Glashard liegen

‘Ik vertelde het niemand: mijn dispuutsgenoten niet, mijn huisgenoten en familie ook niet. In het begin dacht ik: het is een leugentje om bestwil. Dat rechtvaardigde ik voor mezelf door te denken dat ik mijn omgeving anders alleen maar ongerust zou maken.

‘Mijn plan was om de studie na de zomer van 2020 weer op te pakken. In de studiegids zocht ik op welke vakken er waren, zodat ik die kon opnoemen als iemand vroeg waar ik mee bezig was. Dat maakte het geloofwaardig.

‘In het begin gaf het heel veel stress. Ik heb nachten wakker gelegen. Dan dacht ik: Mike, je bent glashard aan het liegen. Ik zat constant in mijn hoofd. Welk cijfer heb ik gehaald, welk tentamen heb ik zogenaamd? Dat kostte enorm veel energie. Ik was de hele tijd ontzettend moe. ‘Maar op een of andere manier kon ik dat gevoel ook moeiteloos wegstoppen. Na een paar maanden zat het liegen zo in mijn systeem dat het normaal werd. Ik begon te accepteren dat dit de situatie was en ging het liegen perfectioneren. Het ging me steeds makkelijker af en ik vond het ook niet eens erg meer. Als ik vertelde dat ik een tentamen had terwijl dat op een zaterdag bleek te zijn, bedacht ik er moeiteloos bij dat er in coronatijd

ook online tentamens in het weekend waren.

‘Op een gegeven moment geloofde ik in mijn eigen leugen. Als ik tegen mijn moeder zei dat ik een vak had gehaald, dacht ik dat dat ook echt zo was. Het was heel raar om te merken hoe je eigen brein je zo voor de gek kan houden. Doordat ik er zelf in ging geloven, zag ik het ook niet meer als liegen.’

IV. Door de stad zwerven

‘Om de tijd te doden, ging ik veel wandelen en lezen. Als ik een hele dag moest vullen, ging ik naar Utrecht: wat rondwandelen, ergens wat eten en lezen in een park. Ergens eind van de middag was ik weer terug in Leiden. Dat heb ik een half jaar volgehouden.

‘In de wintermaanden ging ik in mijn eentje naar de UB. Daar ging ik wat dingen lezen op mijn laptop. Ik ging niet meer met anderen naar de bieb, want dan zouden ze vragen waar ik mee bezig ben en zou mijn kaartenhuis in elkaar zakken.

‘Toen corona uitbrak werd al het onderwijs online. Dat heeft de leugen veel makkelijker gemaakt, want toen kon ik gewoon op mijn kamer blijven zitten. Daar heb ik ongeveer heel Netflix uitgekeken.’

V. Hoge verwachtingen

‘Ik ben opgegroeid in een heel hechte gemeenschap in Maastricht, tussen echte arbeiders. Ze werken in de fabrieken of bij de gemeente als vuilnisman, afvalprikker of putjesschepper - baantjes die eigenlijk niemand wil hebben.

‘Dat was voor mij een extra motivatie om te gaan studeren. Ik wilde niet veertig uur in de week putjesscheppen of vuilnis ophalen voor een minimumloon.

‘Ik was de enige uit de gemeenschap en mijn familie die überhaupt school had afgemaakt en dus ook de eerste die ging studeren. Iedereen was trots, maar er waren dus ook veel verwachtingen. >

'Mijn oom en tante hebben me geadopteerd toen ik zeven was, omdat mijn biologische ouders me verwaarloosden. Sindsdien noem ik mijn oom en tante mijn vader en moeder. Zij hebben me een tweede kans gegeven. Als ik hen niet had gehad, was ik niet eens gaan studeren. Daarom was ik zo bang om op te biechten dat het me niet lukte. Ze zouden zich voor me schamen. Ik dacht hen te beschermen tegen mijn eigen falen.'

VI. De onthulling

'Ik dacht er nooit over na of ik mijn geheim ooit zou onthullen. Dat gebeurde pas toen een dispuutsgeenoot van mij doorhad dat ik niet studeerde. Hij biechtte op zelf spookstudent te zijn geweest en herkende dingen aan mij. Ik zei bijvoorbeeld niet altijd hetzelfde, of vertelde dat ik een college had op een tijdstip dat er helemaal geen hoorcolleges zijn. Hij vertelde dat hij was benaderd voor de documentaire *Pretend Student*, en vroeg of ik daar ook aan wilde meedoen.'

'Ik dacht dat het voor een afstudeerproject was, dus ik stemde in. Pas toen de cameraploeg over de vloer kwam, werd me duidelijk dat het voor nationale televisie was. Toen dacht ik: doe het, dit is je kans om uit deze situatie te komen. Straks weet iedereen het.'

'Mijn plan was om de documentaire samen met mijn ouders in Maastricht kijken, maar ik was ziek. Toen besloot ik ze de avond voordat het werd uitgezonden te bellen. "Ik moet jullie iets vertellen", zei ik. "Ik kom morgen op tv, dus ik wil dat jullie het van mij horen en niet van de burelen." Toen vertelde ik wat er aan de hand was.'

'Hun eerste reactie was onbegrip. Daarna waren ze boos. Mijn moeder zei meteen: "Je komt terug naar Maastricht en gaat veertig uur werken, als je niet wil studeren." Dat is die werkersmentaliteit die bij die gemeenschap hoort. Mijn vader zei: "Jij kan het. Jij kan een beter leven krijgen dan de mensen hier, die veertig uur voor een hongerloonje moeten werken. Doe het niet voor ons, maar doe het voor jezelf."

'Ze gingen ermee akkoord dat ik de studie zou proberen op te pakken, op voorwaarde dat ze me konden controleren. Ze wilden mijn inloggegevens, zodat ze mijn cijfers konden zien. Het telefoontje duurde maar een kwartier. Toen ik ophing was ik enorm opgelucht. Ik dacht: heb ik hier zo lang op gewacht?

'Mijn huisgenoten had ik het al verteld toen ze hier kwamen filmen. Niemand zei zich bedrogen te hebben gevoeld, ik kreeg alleen maar begripvolle reacties. Ze zeiden dat ik voortaan naar ze toe kan gaan als er iets is.'

VII. Gered

'Ik heb twee jaar verkloot, maar ben dit collegejaar met een schone lei begonnen. Ik voel me weer vrij omdat ik niet meer hoeft te liegen en ben veel opgewekter en blijer. Ik stel weer alle vragen die ik wil. Laatst vroeg ik een docent bijvoorbeeld wat "thematisch" betekende. Het boeit me niet meer als iemand mijn vraag dom vindt. 'Elke maand spreek ik met de studentendecaan en mijn studiecoördinator. Die stokken achter de deur heb ik echt nodig. Als je hulp nodig hebt: ga daarheen. De eerste stap zetten is moeilijk, je wil niet worden gezien als een slechte student. Maar zij zijn er voor je.'

'Ik heb de liefde voor geschiedenis hervonden en heb er vrouwen in dat het nu gaat lukken. De documentaire heeft me uiteindelijk gered: als ik daar niet aan had meegedaan, was ik nu nog steeds niet aan het studeren. Dat weet ik zeker.'

Waar kan je heen voor hulp?

Hoeveel spookstudenten - ook wel pretend studenten genoemd - de Universiteit Leiden telt, is niet bekend. Vaak blijven deze jongeren onder de radar, omdat ze geen contact meer hebben met de opleiding en studiegenoten. Dat de problematiek onder studenten speelt, is wel duidelijk. In de media is er de laatste jaren steeds meer aandacht gekomen voor het fenomeen. De documentaire *Pretend Student* - uitgezonden op 30 augustus op NPO 3 - is daar het meest recente voorbeeld van. Ook Mike Rossell vertelt daarin zijn verhaal.

Waar kun je terecht voor hulp als je sluipenderwijs met je studie bent gestopt, terwijl je de draad juist weer wil oppakken? De eerste stap is om contact op te nemen met je studiecoördinator of -adviseur. Daarnaast kun je contact opnemen met studentendecaan Romke Biagioni. Ook studentenpsychologen kunnen ondersteuning bieden.

Onder
radelo
'Kaf va

‘Meneer, meneer!’
Tjibbe Sanders is een succesvolle advocaat, maar erg populair is hij nooit geweest. Hij moet daarom erg wennen aan alle aandacht die hij tegenwoordig krijgt, als hij naar zijn kantoor op de Zuidas gaat. Ook vandaag staat een handvol twintigers hem op te wachten.
‘Goedemorgen, meneer!’
Een jongen loopt met grote stappen naar voren en biedt een kartonnen koffiebeker aan. Sanders’ oog valt op de envelop in zijn andere hand. Hij weet al wat het is. De Universiteit Leiden is sinds kort gestopt met het uitgeven van ongeschoonde cijferlijsten, waar zijn kantoor juist om vroeg: op die cijferlijsten stonden tenminste ook alle onvoldoendes en herkansingen (zie pagina 2). Sindsdien proberen studenten zelf hun foutloze academische transcript aan de juiste persoon te geven. Ze stoppen het ongezien in jaszakken en aktetassen.
Vandaag wil hij het voor zijn: ‘Sorry jongen’, zegt hij. ‘De tijden zijn veranderd. Zo selecteren we niet meer.’
Hij wacht niet om de tranen in de ogen van de student te zien verschijnen, draait zich om, en loopt de felverlichte lobby in. Daar wacht collega Justus A. Fennema op hem, met wie hij de werkgroep ‘Kaf van het Corps’ runt, die manieren bedenkt om stagiairs te selecteren uit alle min of meer identieke cv’s.
Cijfers waren de perfecte selectiecriteria: schoon, anoniem, objectief – daar houden de juristen van. Als enige sector in arbeidsmarktland hielden ze eraan vast, ook toen de grootste multinationals besloten dat selecteren op cijfers achterhaald is. Maar nu zelfs hun alma mater heeft besloten dat die ongeschoonde cijferlijsten hun studenten onevenredig veel buikpijn bezorgen, blijven er weinig elegante selectiemethoden over.
‘Het analyseren van profielwerkstukonderwerpen is een flop, Sanders’, zegt Fennema. ‘Er zijn per ongeluk toch een paar, tsja, atypische stagiairs aangenomen. Al is HR er wel content mee,

want het is goed voor het diversiteitsquotum, ofzo. Alleen...’
‘Wat?’
‘Ze passen gewoon niet zo. Klitten liever samen.’
Sanders knikt. ‘Da’s toch dat cultuurverschil, hè?’
‘Zeker’, beaamt Fennema. ‘We hebben de Augustijnen voor nu maar in een apart hokje gezet.’
Zuchtend pakt Sander een pen en lijstje uit zijn aktetas en zet een streep door ‘profielwerkstukken’. Eerder afgekeurde plannen zijn ‘motivatie’ (te vaag), ‘geboortemaand’ (werkt kennelijk beter bij voetballers), ‘eerste woordjes’ (liegende ouders), ‘taalkennis’ (te breed), ‘aantal startups’ (te creatief).
‘Zet ook maar een streep door “naamanalyse”, Tjib’, zegt Fennema. Na een tik op de vingers van het College voor de Rechten van de Mens mag het kantoor alleen nog anonieme sollicitaties aannemen. Een enthousiaste stagiair maakte een data-analyse van de lengte van de zwartgelakte balkjes, om dubbele namen eruit te vissen.
‘Ja, dat sloeg eigenlijk nergens op’, erkent Sanders, die zich realiseert dat hij zelf ook geen dubbele naam heeft.

Op zijn kantoor bekijkt Sanders de overgebleven opties. Nóg een honoursprogramma, maar op basisscholen? Een ontegeningsolympiade? Zelf een universiteit oprichten?
Vermoeid legt hij het lijstje neer. Op zijn bureau liggen talloze geschoonde cijferlijsten. Daartussen zitten ongetwijfeld studenten die, net als hijzelf, vlekkeloos de studie hebben doorstaan.
‘Waar zijn jullie? Hoe kunnen we jullie vinden?’ fluistert hij radeloos tegen de stapel brieven.
Dan voelt hij iets kraken in zijn broekzak. Verbaasd vist hij er de envelop van de student van die ochtend uit. De aanblik van een echte cijferlijst doet hem glimlachen. Deze student heeft lef. Een cowboy die perfecte resultaten haalt – zo ziet Sanders zichzelf ook graag.
Langzaam bekruipt hem het gevoel dat het tijd is om buiten de mazen van de wet te treden. Als hij zeker weet dat niemand kijkt, schrijft hij ‘aannemen’ op de envelop en legt het bovenop de stapel. Het wilde westen is begonnen.

Safari op je eigen stoep

Promovendus Nienke Beets start dit weekend met een project om burgers stoeplantjes te laten identificeren. Speciale kennis is niet vereist. ‘Ik ben zelf ook niet de beste botanicus.’

DOOR MARK REID
FOTO SIMONE BOTH

‘Als wij nu dood neer zouden vallen dan neemt de natuur de stad over’, vertelt Nienke Beets, die promotie-onderzoek doet naar stadsflora en burgerwetenschap. Voor haar bestaat die natuur niet alleen uit dieren en bomen, maar juist uit de kleine, onopvallende plantjes die tussen de stoeptegels omhoog kruipen. ‘De stad is een uniek ecosysteem en stoeplantjes zijn daar onderdeel van. Hoe planten in bebouwd gebied leven en groeien is anders dan waar ook ter wereld.’
Om die unieke biotoop in kaart te brengen roept Beets de hulp in van heel Nederland. Tijdens het Weekend van de Wetenschap start ze met een publieksonderzoek. Via de website stoeplantjesonderzoek.nl kan iedereen die op straat een plant tegenkomt een melding doen. ‘Iedereen van acht tot achtentachtig kan meedoen.’
Om te zorgen dat iedereen de planten kan herkennen heeft de site behalve een fotogalerij met veelvoorkomende soorten ook een automatische plantenherkenner die foto’s kan determineren. ‘Ik ben zelf ook niet de beste botanicus’, geeft ze toe. ‘En ik verwacht dat de deelnemers ook niet allemaal plantenkenners zijn.’
Voor wie op straat alleen maar paardenbloemen en grassprietten verwacht, heeft het mis. ‘De stad is een ecosysteem dat enorm in beweging is. Elk jaar worden er in Nederland nieuwe soorten gevonden. We zien wereldwijd dat er rond dezelfde breedtegraad dezelfde stoeplantjes verschijnen, omdat er steeds meer uitwisseling is via de mens.’
Niet iedereen is blij met de nieuwe soorten: invasieve exoten als de Japanse duizendknoop maken tuiniers het lezen zuur. ‘Er komen zeven soorten per jaar bij, en misschien heb je eens in de paar jaar een Japanse duizendknoop. Die geeft meteen al die andere planten een slechte naam, dat vind ik erg jammer. Van de meeste planten is het geen probleem dat ze hier naartoe overvliegen.’
Uiteindelijk hoopt ze dat haar onderzoek de stad een betere plek kan maken voor mens en natuur. ‘We weten dat eiken in een bos enorm veel andere planten en diersoorten ondersteunen. Het is mogelijk dat we een soort vinden die veel verbindingen heeft met de rest van de stadsnatuur en de diversiteit een boost geven.’
Ook wil ze de diversiteit in verschillende gemeentes met elkaar vergelijken. Welke soorten verdwijnen er als de plantsoenendienst om de week met een brander de straatstenen onder handen neemt? En hoeveel zout kun je ’s winters strooien voordat alle planten verleppen? ‘We zien langs de snelweg al grote veranderingen omdat daar veel wordt gestrooid. In de berm staan soorten die normaal alleen aan de kust voorkomen. Langs de A2 in Maastricht groeit Deens lepelblad, terwijl dat een kustsoort is.’
Bij haarzelf is het speuren naar stoeplantjes al helemaal ingebakken. ‘Als ik iets groens spot wat ik niet herken, stop ik vaak toch even om te kijken wat het is. Stoeplantjes blijven vaak heel klein, dus betrap ik mezelf erop dat ik een paar weken later weer langsfiets in de hoop dat er een bloemetje aan zit.’

‘Tweedehands is niet suffig’

In de strijd tegen *fast fashion* organiseerden vier studentenverenigingen zaterdag een kledingmarkt. ‘Ik koop al heel lang niets nieuws meer.’

DOOR PIM BAKX

Terwijl het pand van Augustinus zaterdag volstroomt met hordes hongerige vintage shoppers, klaar voor een goede koop of een slimme ruil, sorteren de verkopende studenten nog vlug de velvet truien, bloemenjurkjes en panterprint-topjes op kleur en soort.

De ‘Leidse dag tegen snelle mode’, georganiseerd door drie studenten, is begonnen: op vier verenigingen wordt tweedehands en duurzame kleding verhandeld om studenten bewust te maken van de schaduwkant van *fast fashion*.

Ook voor wie niets koopt, is er iets te doen, vertelt initiatiefnemer Dieuwertje de Bruijne: ‘Op Augustinus draait er een dj en straks is er nog een speciaalbierproeverij bij NSL.’

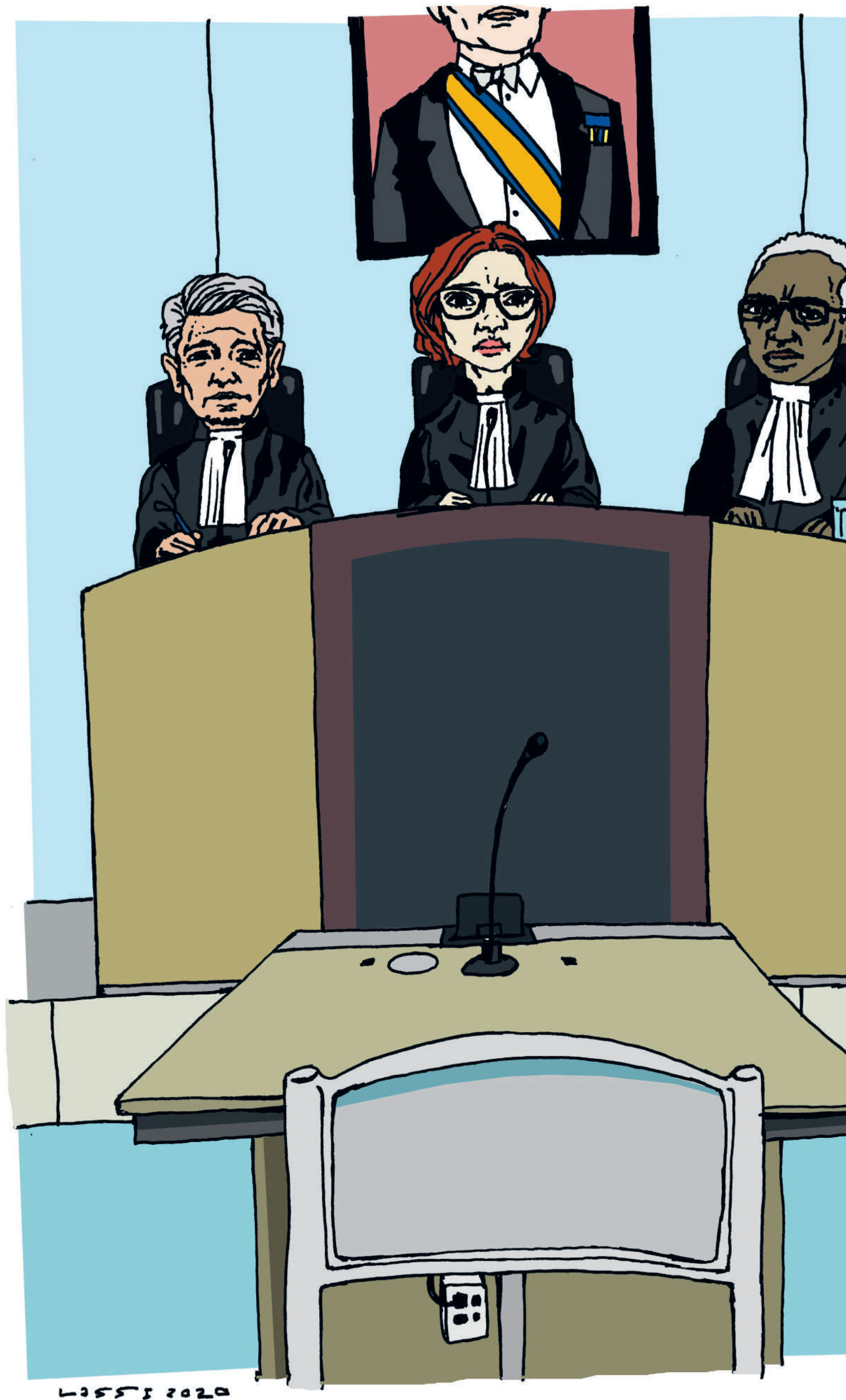
Bij de Navigators begint de middag echter met koffie, thee en akoestische gitaarmuziek. Sophie Vallentgoed hangt haar favoriete items vooraan op de rekjes. ‘Ik heb veel zooi waar ik vanaf wil.’ Ze houdt een glimmende bordeauxrode jurk met een split omhoog. ‘Studenten hebben genoeg gala’s, toch?’

Het contrast met Augustinus is groot: daar moet je hard praten om boven de speakers uit te komen die een centrale plek in de nog naar bier ruikende borrelzaal innemen. Zoë Mattelé en haar jaargenoot staan achter in de zaal met een kraam. Ze hebben kleding verzameld bij dispuuts- en huisgenoten: ‘We hadden zoveel wat we niet droegen. Dit was een goede reden om onze kasten eens op te ruimen.’

De Groningers Bass Quadé, Kick van der Niet en Jesse Albers staan verderop achter een biertafel waar ze spullen verkopen van hun eigen duurzame kledingmerk, *Reflores*, dat ze vorig jaar zijn begonnen. Albers vertelt dat ze zelf hebben gekeken hoe hun kleding gemaakt wordt. ‘Al snel na de oprichting zijn we naar de fabriek in Portugal geweest, en een deel van onze opbrengsten gaat naar een goed doel. Bijvoorbeeld de aanleg van een waterput in Tanzania.’

Het doel van deze dag is tweeledig, legt organisator De Bruijne uit. ‘We hebben ons in de eerste plaats beziggehouden met de impact van *fast fashion*. Kleding wordt vaak geproduceerd in *sweatshops* in lagelonenlanden, onder schrijnende omstandigheden.’ Daarnaast proberen de drie vriendinnen het imago van tweedehands kleding in Leiden te verbeteren. ‘Tweedehands is niet zo suffig als men denkt. Ik moet eerlijk zeggen – en dat klinkt echt als een pr-dingetje – dat ik sinds we met de organisatie van deze dag zijn begonnen geen nieuwe kleding heb gekocht’, vertelt De Bruijne.

Alleen lopen de organisatoren zelf in witte *longsleeves*, die op de achterkant zijn bedrukt met een wereldbol van knuffelende gezichten en in grote groene letters “Leidse dag tegen snelle mode 25 september 2021”. Waar komen die dan vandaan? ‘Allemaal van duurzaam katoen, net als de andere crew-shirts’, zegt De Bruijne geruststellend. Ook andere kledingverkopers zweren eenzelfde soort plechtigheid aan duurzaamheid toe, hip zijn is naar eigen zeggen ondergeschikt. ‘Ik koop al heel lang niets nieuws meer’, aldus Vallentgoed. Haar buurvrouw bij NSL, van Atelier Jara: ‘Ik begon jaren geleden met tweedehandskleding, voordat het in was.’ Ze verkoopt sieraden van ‘*upcycled*’ materiaal. ‘Ik knutsel oorbellen, armbanden en kettinkjes in elkaar van dingen die ik koop bij een kringloop en gebruik de oude gordijnen van mijn oma als inpakpapier.’ Nu iedereen kast is opgeruimd, biedt dat ook weer mogelijkheden. Mattelé heeft al plannen met haar inkomsten: ‘Nieuwe kleding kopen natuurlijk.’

‘Onder het mom van een “flexibele schil” wordt een tweedeling in de samenleving gecreëerd’

Hoe één rechtszaak grote gevolgen kan hebben

Een Leidse universitair docent vocht zijn derde tijdelijke aanstelling aan en kreeg bij de rechter gelijk. Wat betekent die uitspraak voor alle andere draaideurdocenten? ‘Dit is goed voor iedereen die aan het lijntje wordt gehouden.’

DOOR **ANOUSHKA KLOOSTERMAN**
ILLUSTRATIE **SILAS**

De universiteit ‘rekt het systeem tot het uiterste op’, is ‘huiverig om werknemers voor onbepaalde tijd in dienst te nemen’, schotelt werknemers ‘een onzekere toekomst voor’, en dit systeem zorgt, niet alleen bij universiteiten, ‘voor een tweedeling in de samenleving’.

Dit had de rechter voor de zomer te zeggen over het personeelsbeleid van – onder andere – de Leidse universiteit, tijdens een rechtszaak van docent Arnout van Ree, die aanvoerde dat zijn derde verlenging een vast contract zou moeten zijn. De universiteit zei dat het helemaal niet ging om een derde verlenging, maar een aanpassing van zijn tweede. Geen nieuw contract, en dus geen recht op een vaste aanstelling, was de redenering. Docenten krijgen, als het even kan, geen vast contact – dat is het universitaire beleid.

De rechter had daar weinig boodschap aan, en zo ging het tijdens de zitting al snel niet meer alleen over de zaak Van Ree, maar ook over de contractenverlengingen van zijn collega’s. Zij hadden namelijk, onder een uitzonderingsclausule van de cao, een verlenging gekregen tot vier jaar. Normaal mag je maar tot twee jaar op tijdelijke contracten werken.

‘Leg me in gewone taal eens uit waarom het noodzakelijk is om mensen vier jaar in onzekerheid te laten verkeren’, vroeg de rechter tijdens de zitting aan de universiteit. De uitzonderingsclausule noemde hij ‘een fraaie zin’ met ‘veel woorden die weinig zeggen’. De verdediging van de universiteit dat het nou eenmaal personeelsbeleid is, wuifde hij ook weg: ‘Dat het op papier staat, betekent niet dat het klopt.’

De kritiek staat in de uitspraak, die in de zomer is gepubliceerd. ‘De kantonrechter wil hier wel over opmerken dat de UL de mogelijkheden van het systeem tot het uiterste oprekt’, schrijft hij bijvoorbeeld. En: ‘Onder het mom van een “flexibele schil” wordt zo een groot deel van de werknemers een onzekere toekomst voorgeschoteld en een tweedeling in de samenleving gecreëerd.’ ‘Deze in Nederland wijdverbreide, en zelfs binnen de overheid en de Rechtspraak gehanteerde, praktijk is, zoals hiervoor al overwogen, niet in overeenstemming met de uitgangspunten van Richtlijn.’ De ‘Richtlijn’ is hier de wet die voorschrijft hoeveel tij-

delijke contracten je achter elkaar mag krijgen.

De kantonrechter kan niet beslissen of de universiteit, in 2018, terecht die contracten heeft verlengd. Dat is aan een bestuursrechter. Wat deze rechter wel kon doen, in zijn eigen woorden, is ‘tellen’: hoeveel verlengingen heeft Van Ree nou eigenlijk gehad? Eén, twee, drie, is een vast contract. Van Ree kreeg zo gelijk. Zijn advocaat Twan Kersten had dat in eerste instantie niet durven voorspellen, zegt hij terugblikkend. ‘Ik zei: “Ik weet het niet. Weet je wat: we wedden erom.”’ Achteraf, erkent hij, past de inhoud van het vonnis bij de kritische houding van de rechter.

‘Voor de cliënten is het een positieve uitspraak, en de universiteit heeft zich er sportief aan gehouden. Het enige “negatieve” – tussen aanhalingstekens – is dat het mij een fles wijn heeft gekost.’ Casual Leiden, een actiegroep binnen de universiteit die zich inzet voor meer vaste contracten en betere werkomstandigheden, voelde zich gesterkt door de uitspraak. ‘We waren er heel blij mee’, zegt universitair docent Judith Naeff. ‘Niet alleen over de uitspraak zelf, maar vooral omdat de rechter zich breder heeft uitgesproken over de tijdelijke contracten en de “flexibele schil”.

Niet alleen over de universiteit, maar ook over zijn eigen werkgever.’ Maar wat betekent zo’n opmerking nu eigenlijk? Kan je met zo’n uitspraak in de hand naar een rechter stappen, en zeggen dat een andere rechter het er niet mee eens is? Heeft dit juridische gevolgen?

Kersten: ‘Het kromme antwoord is: ja en nee. Ja, je kan natuurlijk zwaaien met dit vonnis bij een andere rechter. Nee, want het is een individuele zaak. De universiteit kan dus zeggen: dit vonnis gaat alleen over Van Ree, en niet over andere zaken, waar misschien andere dingen mee aan de hand zijn. We werken in Nederland niet met precedent, zoals in sommige Angelsaksische landen, behalve als de Hoge Raad iets heeft bepaald. Maar rechters kijken wel naar eerdere vonnissen.’

Buiten de rechtbank heeft de uitspraak de boel wel opgeschud, lijkt het. Naeff denkt dat het ‘een goede tijd is’ voor mensen die ‘al lang aan het lijntje worden gehouden’ om achter een vast contract aan te gaan. ‘We kennen gevallen die uiteindelijk toch een vast contract hebben gekregen van hun instituut. Onze indruk is dat de universiteit het niet tot nog een rechtszaak wil laten komen.’

Kersten beaamt dat hij door andere universitaire medewerkers is benaderd. Een van hen deed in een dringende brief een beroep op de zaak Van Ree en kreeg een vast contract, zonder verder procedure.

Toch kan het in de toekomst ook ‘verkeerd uitpakken’, vreest Naeff, als de universiteit geen gebruik meer wil maken van de clausule om medewerkers een contract van vier jaar te geven. ‘Ze kunnen ook zeggen: we nemen niemand voor vier jaar aan, maar iedereen voor twee jaar, om gedoe te voorkomen. Dat is het risico voor werknemers, want vier jaar werken is wel beter dan twee. Het is voor ons dus belangrijk om actie te blijven voeren, en te hameren op verandering van het hele personeelsbeleid.’

In eerste instantie vond Kersten de zaak Van Ree ‘juridisch lastig’. ‘Ik dacht, waarom heeft Van Ree geen bezwaar aangetekend? Daar was hij zelf ook reëel in. Ik snap ook dat je dat niet doet als je een contract krijgt dat twee jaar langer is dan gepland.’

Sinds deze rechtszaak spreekt hij vaker met mensen die werken op universiteiten, ook buiten Leiden. ‘Mensen werken structureel meer uren dan hun contract zegt. Zij kunnen dit met roosters aantonen. Ik kom uit een wereld waar mensen stevig voor hun rechten opkomen, en het valt me op, zonder dit onnodig kritisch te bedoelen, dat veel mensen uit de wetenschappelijke wereld best veel accepteren. Dan zeg ik niet dat je vanaf morgen met botte bijlen het bestuur te lijf moet gaan. Maar velen denken: “Ach, ik doe leuk onderzoek en ik wil mijn PhD, dus ik laat het gaan.”’

Jonge wetenschappers waarschuwen: de draaideur wordt een open deur

Young Academy Leiden (YAL) heeft in een recent gepubliceerd *position paper* zorgen en aanbevelingen gedeeld over het carrièrebeleid van de universiteit. De jonge wetenschappers maken zich druk over teveel tijdelijke contracten, maar ook over het gebrek aan promotiemogelijkheden voor mensen met een vast contract.

Annemarie Samuels, voorzitter van YAL, zegt dat er inmiddels geen sprake meer is van een draaideurconstructie, maar van een ‘harde exit’. ‘We zien nu dat mensen überhaupt niet meer opnieuw worden aangenomen na een tijdelijk contract, in plaats van dat ze na een pauze van zes maanden weer een tijdelijk contract krijgen. De draaideur heeft plaatsgemaakt voor een open deur. Dat is geen oplossing.’

Daarnaast zijn ze bezorgd over het zogenaamde ‘superstar’-model: onderzoekers die veel geld

binnenhalen kunnen meer onderzoek doen, vervolgens opnieuw meer geld binnenhalen, enzovoorts. ‘Wij doen daarom een voorstel voor *rolling grants*: een bredere beurs voor iedereen. Nu zijn jonge onderzoekers veel tijd kwijt aan mislukte voorstellen.’

YAL pleit onder meer voor andere manieren van erkennen en waarderen, diversificatie van carrièrepaden waardoor wetenschappers niet in alles goed hoeven te zijn, en duidelijkere communicatie. ‘Onduidelijkheid is een heel groot probleem. Wees duidelijk over toekomstperspectief, óók als er geen vooruitzicht op een vast contract is.’ En uiteindelijk komt het allemaal neer op een ding: meer geld. ‘In de grotere context is er een aanzienlijke financiële impuls nodig. Het is een structureel probleem, dat te wijten is aan onderfinanciering en competitieve beurzen.’

Staken om nog even wat klusjes weg te werken

‘Wat willen we?’ klinkt het dinsdagmiddag door de speakers die voor het Leids Universitair Medisch Centrum zijn opgesteld. Het antwoord - ‘Een betere cao!’ - klinkt nog wat terughoudend. Voor veel van de aanwezige medewerkers van het ziekenhuis is actie voeren duidelijk niet een alledaagse bezigheid. Toch is het plein voor de hoofdingang gevuld met artsen, verpleegkundigen en ondersteunend personeel. ‘Neuro’s willen euro’s’, staat er op een van de spandoeken.

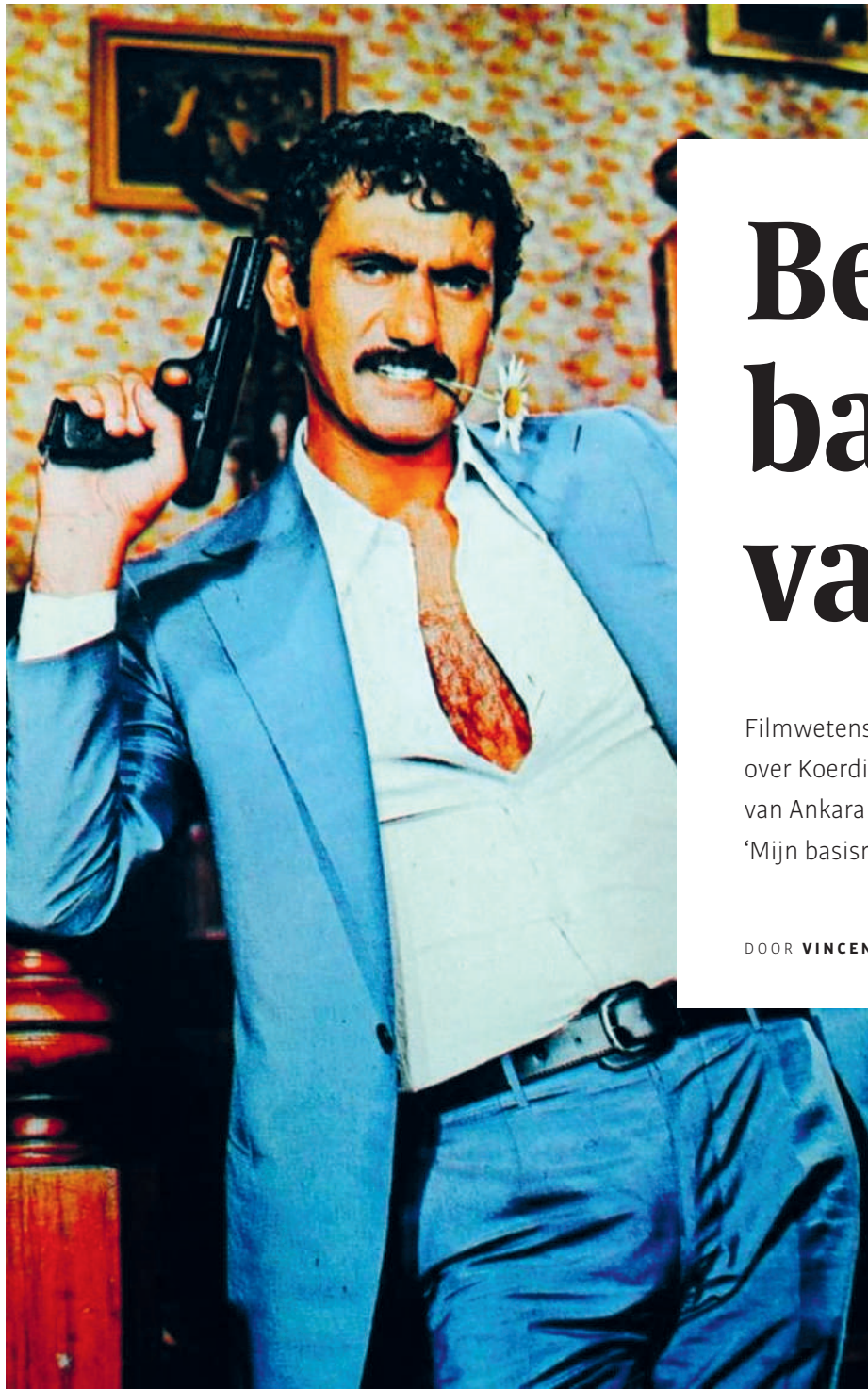
De manifestatie maakt deel uit van een landelijke staking van academische ziekenhuizen, de grootste in de Nederlandse geschiedenis. Alle UMC’s in Nederland (behalve het Radboud MC) draaiden een zondagsdienst: alleen de meest noodzakelijke zorg werd verleend. De actie volgt op een cao-voorstel van de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra. Vakbonden wezen het voorstel af en eisen een structurele salarisverhoging van 3 procent en vermindering van de werkdruk. De zware omstandigheden leiden er volgens de bonden toe dat de zorg een onaantrekkelijke sector is om in te werken, met personeelstekorten tot gevolg.

‘De roosters voor november en december krijgen we amper gevuld’, vertelt Mirjam, die op de afdeling radiologie werkt. ‘Vrije dagen die vier maanden geleden zijn aangevraagd, zijn nog steeds niet goedgekeurd.’

Vanwege de zondagsdienst zouden alle medewerkers eindelijk genoeg tijd moeten hebben om een praatje met collega’s te maken. Naast de manifestatie voor de ingang zijn er nog meer activiteiten gepland in het ziekenhuis. Toch doet niet iedereen daaraan mee, zegt Mirjam. Met haar collega’s grijpt ze de kans aan om nog achterstallig werk weg te werken: ‘Nu hebben we eindelijk tijd om alle klusjes te doen die anders blijven liggen.’

De actievoerders hebben aangekondigd op 26 oktober weer een zondagsdienst te draaien. Naar verwachting zal dan ook het Radboud MC zich bij de actie aansluiten.

DOOR MARK REID
FOTO’S MARC DE HAAN

Bedankt, banaliteit van het kwaad

Filmwetenschapper Bahar Şimşek werkte aan een proefschrift over Koerdische cinema toen ze plotseling van de universiteit van Ankara werd verbannen. Ze promoveerde alsnog in Leiden. ‘Mijn basisrechten zijn mij ontnegd, maar ik blijf hoop houden.’

DOOR VINCENT BONGERS

Ineens is het voorbij. Op 6 januari 2017 vaardigt de Turkse overheid decreet 679 uit. Er is een noodtoestand uitgeroepen in het land en elk verzet tegen president Erdogan moet in de kiem worden gesmoord. In het besluit staat dat personen die activiteiten ‘uitvoeren tegen de nationale veiligheid van de staat, uit hun openbaar ambt verwijderd worden’. Het heeft grote gevolgen voor de Koerdische Bahar Şimşek (1985) die dan nog is verbonden aan de Universiteit van Ankara. Zij werkt als onderzoeksassistent bij de afdeling radio, televisie en filmwetenschappen en staat op de lijst van activisten. ‘Ik werd van de universiteit gegooid’, zegt Şimşek. De reden? Ze had een petitie getekend van Academics for Peace, een beweging die zich inzet voor de vreedzame oplossing van het conflict tussen Turkije en de Koerden. Erdogan deed de organisatie in de ban. ‘Iedereen die had getekend moest vertrekken’, vertelt Şimşek via Zoom vanuit Ankara. ‘Maar dat was niet het enige. Mijn paspoort is ingetrokken. Reizen kan ik dus niet. De ondertekenaars worden ervan beschuldigd propaganda te maken voor een terroristische organisatie.’ Met Leidse hulp wist ze toch haar onderzoek naar Koerdische films te voltooien. Onlangs verdedigde ze, uiteraard op afstand, met succes haar proefschrift. ‘Toen ik werd weggestuurd, dacht ik dat het nooit zou lukken. Gelukkig heeft Erik Jan Zürcher, emeritus hoogleeraar Turkse talen en culturen, mij de kans gegeven om verder te gaan in Leiden. Ik ben hem heel dankbaar, maar vind het treurig dat ik nooit op de Leidse campus ben geweest. Ik heb Zürcher ook nooit in levenden lijve ontmoet helaas.’ In het dankwoord van haar proefschrift spreekt Şimşek haar waardering uit voor ‘de banaliteit van het kwaad’, die weliswaar vrijheidsberovend is, maar haar wel heeft geleerd ‘hoe cruciaal democratische principes zijn om onderzoek te kunnen doen’. Koerdistan is geen autonome staat, maar is verdeeld over Iran, Syrië, Irak en Turkije. De Koerden streven naar onafhankelijkheid. In Turkije wisselen perioden van gewelddadige repressie en relatieve rust ten opzichte van Turkse Koerden elkaar af. Het is lastig om een bepaalde Koerdische identiteit te duiden in films, legt Şimşek uit. ‘Er is namelijk niet een specifiek concept van wat Koerden zijn. Het is niet één groep, er is veel verschil. Daar

komt nog bij dat Koerden de assimilatiepolitiek van vier verschillende landen hebben ondergaan.’ De verhalen van de diaspora lopen dus uiteen. De cultuur en de taal van de staat waar Koerden wonen zijn zeer bepalend. Lang niet alle Koerden spreken trouwens Koerdisch. Die taal kent zelf ook nog vijf varianten. Hoe gecompliceerd het allemaal is blijkt al uit het spectaculaire levensverhaal van de in 1984 overleden Koerdische regisseur Yılmaz Güney. Hij won op het filmfestival van Cannes de Gouden Palm voor de film *Yol*. Güney was een filmster, schrijver en regisseur die carrière maakte in de zeer nationalistische Turkse filmindustrie, legt Şimşek uit. Hij is een van de bepalende figuren in de Koerdische filmgeschiedenis geworden, terwijl hij geen Koerdische films kon en mocht maken. ‘Toch is er vrijwel in elke Koerdische film wel een referentie naar zijn werk te vinden. Soms spelen ze een scène na, of je ziet ergens in beeld op de achtergrond een poster of een foto met hem erop.’ Güney speelde met machinegeweren bewapende *tough guys* in de jaren 60, kreeg zo de bijnaam ‘de lelijke koning’ en werd een van de populairste acteurs in Turkije. Hij kwam in de problemen met de Turkse autoriteiten toen hij maatschappijkritische boeken ging publiceren en zijn films links geëngageerd werden. Meerdere keren belandde hij vanwege zijn activisme in de cel. In 1974 kreeg hij amnestie en werd hij vrijgelaten, maar al snel kwam hij na een bizarre aanklacht toch weer in de gevangenis terecht: hij zou in een nachtclub een rechter hebben doodgeschoten. De regisseur ontkende maar werd toch veroordeeld. Ook achter de tralies bleef hij echter productief. Zo schreef hij het scenario voor *Yol*. Collega Şerif Gören schoot de film voor hem, maar kreeg wel steeds via koeriers regie-instructies vanuit de cel. Toen Güney in 1981 uit de gevangenis wist te ontsnappen, monteerde hij zelf de film in het buitenland. *Yol* werd een internationaal succes, maar was bijna twee decennia verboden in Turkije. ‘Onder andere omdat het verboden woord “Koerdistan” in de film verschijnt als verwijzing naar een geografisch locatie’, vertelt Şimşek. De eerste Turkse film die een Gouden Palm won, was dus heel lang niet in eigen land te zien vanwege de kritiek op de autoriteiten. Ook nu is er nog steeds uitsluitend een gecensureerde versie te zien. Şimşek heeft haar proefschrift afgerond, maar haar vrijheid heeft ze nog niet terug. ‘Mijn basisrechten zijn mij ontnegd. Ik kan niet reizen en werken. De autoriteiten maken het mij heel moeilijk. Maar ik blijf hoop houden dat ik straks weer alles kan doen wat ik wil.’

‘Ik word ervan beschuldigd propaganda te maken voor een terroristische organisatie’

‘Universiteit moet excuses maken aan bewoners’

De universiteitsraad eist dat het college van bestuur excuses maakt aan de bewoners van het Doelencomplex die jarenlang ‘nodeloos in onzekerheid’ zijn gehouden.

DOOR VINCENT BONGERS

Zij moesten wijken voor de bouw van de Humanities Campus. Twee weken geleden bleek dat de universiteit de sloop van de 58 sociale huurwoningen toch niet doorzet.

Een groot deel van de universiteitsraad is woedend over de gang van zaken en stelt de maandag voor om alsnog een ongevraagd spoedadvies aan het college van bestuur te geven over het mislukte project. Dat gebeurde ook.

‘Dat de bewoners echt niet wilden vertrekken had het college veel eerder kunnen inzien’, zei Bas Knapp van studentenpartij LSP, een van de indieners van het voorstel. Uiteindelijk werd pas na bijna zes jaar afgezien van sloop. De universiteit moet excuses aanbieden aan de bewoners, aldus Knapp. ‘Dat hebben we toch wel gemist in de communicatie van het college. De bewoners hebben lang nodeloos in onzekerheid gezeten.’

Maar dat is niet het enige wat de raadsleden dwars zit. ‘We willen ook weten waarom het zo mis is gegaan.’ En hoe nu verder? De raad eist dat het college op korte termijn duidelijkheid verschaft over het vervolgtraject. ‘Personeel, studenten én omwonenden moeten meer betrokken worden bij de nieuwe plannen.’

Boosheid is er ook over de slechte informatievoorziening door het college. De raad kreeg het nieuws dat het plan was geflopt pas twee uur voor de persconferentie van 16 september te horen. ‘Dat moet echt anders in de toekomst. Het is echt van belang dat het college veel meer met de raad optrekt’, zei Knapp.

Niet alle raadsleden steunden het advies. Vooral het maken van excuses was controversieel.

‘De raad heeft eerder ingestemd met de plannen voor de campus’, stelde Rebekka van Beek van studentenpartij PBMS. ‘Dan is het ongepast om nu excuses te eisen van het college. Dit is een draai van 180 graden.’

Maaïke van Naerssen van personeelspartij FNV vond excuses ‘symboolpolitiek’. Het is wel een ‘heel opportuun moment om daar nu mee te komen’. We moeten nu ‘werken aan een goede oplossing voor iedereen’.

Fractiegenoot Remco Breuker was wel voorstander van de tekst. ‘Ik ben helemaal niet blij met het advies, maar voel me toch gedwongen het in te dienen. Het is vooral zorgelijk dat de medezeggenschap niet goed betrokken is geweest bij het project. Dat moet anders.’

Volgens Knapp was er geen sprake van opportunisme. Het college heeft na lange tijd toch besloten om niet door te zetten. Of je gaat door of je stopt veel eerder, vond hij. Het was al lang duidelijk dat de bewoners zich zouden blijven verzetten. Een ommetje rond het complex met alle protestuitingen op ramen en balkons maakte dat voldoende helder. ‘Maar nu was er steeds onzekerheid. Dat was een heel heftig voor de bewoners. Met dat sentiment moeten we wat als raad. Er had op zijn minst empathie en begrip voor hen kunnen zijn.’

LAMME LEIDSE MEMES

Waarom ik uit de Stuurgroep Humanities Campus stapte

Toen het bestuur tot twee keer toe afspraken niet nakwam, stapte **Joost Augusteijn** uit de Stuurgroep Humanities Campus. Er zijn nog steeds alternatieven voor een campus, betoogt hij. Maar dan moet het bestuur wel open kaart spelen en echt samen met de medewerkers bepalen wat nodig is.

Om inzicht te krijgen in de ontstane crisis situatie rond de Humanities Campus is kennis van de feiten van cruciaal belang. Helaas blinkt de huidige informatievoorziening niet uit door helderheid of transparantie. Ik ben ruim zes jaar als lid van de stuurgroep medeverantwoordelijk geweest voor de ontwikkeling van de campus, dus meen hier iets toe te kunnen voegen.

Ik ben indertijd benoemd om het perspectief van de medewerkers te vertegenwoordigen, maar heb nu helaas moeten concluderen dat ik, ten aanzien van de invoering van een nieuwe werkpleknormering (die de hoeveelheid ruimte voor werkkamers bepaalt) heb gefaald. Die is namelijk op 7 september door het college van bestuur met instemming van het faculteitsbestuur eenzijdig verlaagd.

De wensen en behoeftes van de faculteit voor de nieuwbouw zijn na zeer intensief overleg in 2015 vastgelegd in het Humanities Campus Concept, dat door het toenmalige college als leidraad is aangenomen. Daarin ging het niet alleen om het creëren van moderne voorzieningen voor studenten en medewerkers in toekomstbestendige gebouwen, maar ook van een werkomgeving waarin alle vaste medewerkers met een aanstelling van minimaal drie dagen per week een eigen kamer toegewezen konden krijgen, zodat ze hun werkzaamheden in optimale omstandigheden kon-

Artist impression van de Humanities Campus, inclusief plein.

‘Zelfs nu is het nog mogelijk om binnen het budget de doelstellingen van de faculteit te verwezenlijken’

den verrichten en verleid werden om zo veel mogelijk op de campus aanwezig te zijn.

Helaas is met name die laatste doelstelling uit het oog verloren. Een beperkte overschrijding van het budget in de realisatie van de eerste drie gebouwen van de campus is door de afdeling Vastgoed eind 2019 aangegrepen om de werkpleknormering ter discussie te stellen. Zij ging daarin zo ver dat ze buiten de stuurgroep om het college en het faculteitsbestuur hebben verzocht die te verlagen naar de in 2017 ingevoerde universitaire werkpleknorm voor nieuwbouwprojecten, waarvan Geesteswetenschappen is uitgezonderd. De invoering van die veel lagere norm zou betekenen dat de instituten alleen al 3200 m² minder werkomgeving krijgen dan de oorspronkelijk geplande 10100 m², en dat het gros van de medewerkers dus op twee- of vierpersoonskamers zal moeten gaan werken.

De stelling van het bestuur dat we in de oude plannen al naar de nieuwe norm zouden toegroeien, dus dat de invoering alleen naar voren werd gehaald, is misleidend aangezien we onder de nieuwe norm simpelweg veel minder werkomgeving gaan realiseren voor hetzelfde aantal medewerkers en we dus sowieso veel krappert gaan zitten.

Ik heb begin 2020 bij het faculteitsbestuur en het college aan de bel getrokken omdat ik vond dat – zeker na de uitge-

breide participatie vooraf en eerdere toezeggingen – zo’n ingrijpende aanpassing niet ordentelijk kon worden gedaan zonder hierbij opnieuw de medewerkers te betrekken. Het college heeft toen ingestemd met een proces van consultatie met medewerkers, waarbij werd toegezegd dat er geen besluit over de werkpleknormering zou worden genomen voordat dit zou zijn afgerond.

Vervolgens bleek afgelopen lente dat de staf is verdeeld in medewerkers die stellen dat ze zonder eigen werkkamer hun werk niet goed kunnen uitvoeren, en een groep die aangeeft wel met de nieuwe norm te kunnen werken, al bestaan er ook bij hen zorgen over geschikte faciliteiten om op gedeelde werkkamers te kunnen functioneren en over de tijd die medewerkers dan nog on-campus zullen zijn. De volgende fase van het consultatieproces – namelijk: de omvang van deze twee groepen bepalen – is nu door het college en het faculteitsbestuur met een beroep op veranderende omstandigheden vroegtijdig stopgezet door de nieuwe norm direct van toepassing te verklaren op de Humanities Campus.

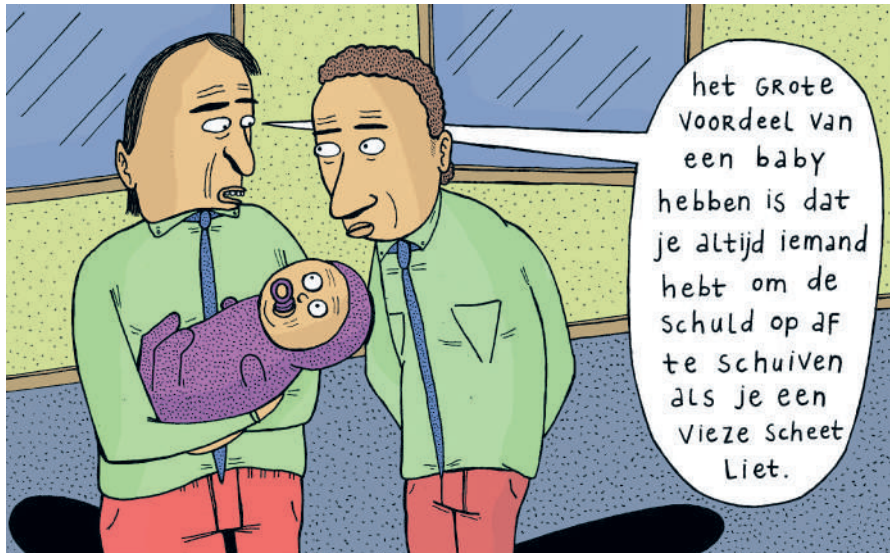
Die gang van zaken, waarbij dus twee eerder gedane toezeggingen niet zijn nagekomen, was voor mij niet acceptabel. Daarom heb ik met onmiddellijke ingang mijn lidmaatschap van de Stuurgroep Humanities Campus opgezegd. Hoewel er met het niet doorgaan van het verwerven van het Doelencomplex inderdaad een nieuwe situatie is ontstaan, en de coronacrisis andere manieren van werken op de lange termijn zou kunnen genereren, is zo’n overhaast besluit momenteel niet noodzakelijk, behalve om uit te stralen dat we onze doelstellingen heel erg moeten terugschroeven nu we de woningen niet verkrijgen. Zelfs in de nieuwe situatie is het echter nog steeds goed mogelijk om binnen budget de oorspronkelijke doelstellingen van de faculteit te verwezenlijken, inclusief een werkomgeving die toegesneden is op de, nog vast te stellen, behoeftes van de medewerkers en die niet uitgaat van het keurslijf van een vaste lage norm. Helaas hebben de aanvullende collegebesluiten van 7 september dit niet makkelijker gemaakt. De universiteit had namelijk kunnen terugkeren naar het alternatief om het Lipsius te verbreden en verhogen. Dit is echter onmogelijk geworden doordat het college aan de gemeente heeft be-

loofd om toch een plein te realiseren, hoewel dat eigenlijk een tegenprestatie was voor het verwerven van het wooncomplex.

Tevens worden de financiële mogelijkheden verder beperkt doordat de verwervingskosten voor het wooncomplex, 14 miljoen, in mindering zijn gebracht op het totaalbudget. Het argument dat dit niet kan worden gebruikt voor de bouw omdat het afschrijvingskosten genereert, is discutabel omdat dit bedrag in het oorspronkelijk alternatief bestemd was voor het inhuren van onderwijsruimtes en werkomgeving ten tijde van de renovatie van het Lipsius. Desalniettemin is er een goed alternatief dat binnen budget blijft, moderne gebouwen en voorzieningen realiseert, voldoet aan de wensen van de gemeente en de behoeftes van studenten en staf. Dit kunnen we op de plek van de Reuvenplaats en het Lipsius verwezenlijken door iets meer in de hoogte te bouwen en een kleiner (of zelfs, zoals vicecollegevoorzitter Martijn Ridderbos bij de interne informatiebijeenkomst zei: géén) plein te realiseren. Dat kan door middel van nieuwbouw (het zogeheten City-Campus Model) of door de twee delen van het Lipsius waarin de grote collegezalen zich bevinden casco te renoveren, met een nieuwe façade en een deels nieuw vloerplan.

Dit zal betekenen dat we hier en daar iets moeten inschikken, maar dat we uiteindelijk een campus creëren die recht doet aan de individuele behoeftes van medewerkers. Het is hiervoor wel noodzakelijk dat het bestuur de prioriteiten verlegt naar het werkelijk samen met de medewerkers en in alle openheid vast te stellen wat nodig en mogelijk is, en niet de eerder vastgelegde doelen uit te kleden door te kiezen voor de minimale optie, met slechts een basisprogramma in Reuvenplaats en het De Vrieshof, die nu intern op tafel ligt. De werkpleknormering als doel op zich moet losgelaten worden, de bezuiniging teruggedraaid worden, (de omvang van) het plein heroverwogen worden zodat het realiseren van alle onderdelen van het Humanities Campus Concept weer centraal komt te staan.

JOOST AUGUSTEIJN is universitair hoofddocent aan het Instituut voor Geschiedenis en tot voor kort lid van de Stuurgroep Humanities Campus

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 13 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. *Engels, groep 8. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, Engels, brugklas. *Wiskunde, Engels, brugklas. *Wiskunde A, 3 havo. *Wiskunde, 2 en 3 havo en 4 mavo. *Natuurkunde, 3 havo. *Natuur- en scheikunde, 3 havo. **Leiden-Zuid**, 5 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Gezocht: een **student** met een **sterke affiniteit met taal**, bij voorkeur Nederlands/taalkunde/geschiedenis. Ik heb een manuscript geschreven gebaseerd op geschiedkundige feiten: "Zwarten verkochten zwarten". Een manuscript geschreven door een nazaat van de tot slaafgemaakte Afrikanen, die werden verscheept naar de kolonie Suriname. Ik heb dit werk reeds laten corrigeren door twee tekstcorrectoren van Hoofdakraan.nl. Desondanks ben ik nu **op zoek** naar een **enthousiaste en betrokken student** voor een **laatste tekstcorrectie**, zodat ik het manuscript uiteindelijk kan uitgeven als boek. Tegen een kleine vergoeding. Bereikbaar via aakell@live.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor en Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers
s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Pim Bakx (stagiair)
pimfbakx@gmail.com

Medewerkers: Vera Arntzen | Remco Breuker | Omar Ghaly | Maia de Quay | Olaf Leeuwis

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort,
Telefoon 023 - 571 47 45
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad>

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Marije van den Berg | Marijke van Broekhoven | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldín Emara | Dion Latten | Zoë van Litsenburg | Roel van Niekerk | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

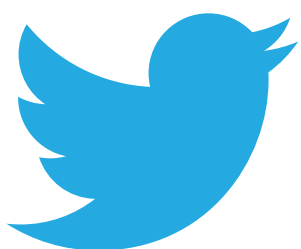
CULTUUR

Zekerheden zijn doekjes voor het bloeden, vindt zangeres Wende Snijders. Dat ook haar waarheid onderuit werd gehaald, was juist goed voor haar nieuwe voorstelling.

DOOR PIM BAKX
FOTO SANNE DE WILDE

*‘Ik ontdekte dat ik
veel zachter en
vrouwelijker ben dan
ik durf toe te geven’*

@WeekbladMare

Samenwerking met S10

‘Omdat ik huisartiest ben van Carré mag ik één avond per jaar zelf weten wat ik doe, krijg ik een soort carte blanche. Ik breng dan allerlei artiesten vanuit allerlei soorten genres samen: moderne dans, de *queer community*, literatuur, pop, rap, en die maken dan de avond.’

Zo ontstond Wende’s *Kaleidoscoop*. Als ze voor de laatste editie rapper en zangeres Stien den Hollander (beter bekend als S10) uitnodigt, hoeft die niet lang na te denken: ze wil samen met Wende het nummer ‘Voor Alles’ zingen. S10 worstelt met depressies en herkent zichzelf in de tekst van Joost Zwagerman die Wende na diens zelfmoord op muziek heeft gezet en uitgebracht op het album *Mens*.

Er is iets sindsdien iets gegroeid tussen Wende en S10. ‘We waren instant verbonden met elkaar. Tijdens corona hebben we elkaar elke week gezien. Een aantal nummers in *De Wildernis* heb ik met haar geschreven. Die samenwerking is gewoon doorlopend.’

‘Het is niet alleen maar zwaar en gitzwart, het gaat ook over geilheid of vrolijkheid’, zegt Wende Snijders aan de telefoon over haar nieuwe multidisciplinaire voorstelling *De Wildernis*. Een maand eerder stond ze voor haar internationaal debuut in het Londense *Royal Court Theatre*, deze middag is ze onderweg naar Hengelo, voor haar vijfde try-out van de week. Dinsdag speelde ze in de Leidse Schouwburg.

‘Ik ben heel blij met hoe de show langzaam contouren krijgt – wat natuurlijk een *contradictio in terminis* is, want wildernis krijgt namelijk nooit vorm.’

Maar wat is *De Wildernis* dan wel?

‘Ik ben altijd op zoek naar de grote gebeurtenissen die ons mens zijn definiëren. Ik onderzoek hoe het leven is als er geen enkele zekerheid is. ‘We hebben allerlei zekerheden ingebed maar dat zijn eigenlijk ook maar doekjes voor het bloeden. Er hoeft maar iets te gebeuren en al je zekerheden zijn onder je voeten vandaan geschoven, precies zoals we de afgelopen anderhalf jaar hebben gezien.’

Gold dat ook voor de voorstelling?

‘Mijn waarheid werd ook onderuitgehaald. Ik had altijd het idee dat je meteen in première moet gaan. Je werkt naar iets toe, hebt de repetities en dan is het klaar. Het is net zo’n soort gevoel als wanneer je zwanger bent: op een gegeven moment móet je bevallen. Zo heb ik de afgelopen twintig jaar gewerkt.

‘Maar je kunt ook iets laten liggen zodat het kan verrijken. De show is nu drie keer omgeboekt, en dat bleek een *blessing in disguise*. Ik heb een deel in april gespeeld, doe nu een deel in september en ga pas in januari weer door. Het is net zoals

met rode wijn: als je die even in de kelder laat liggen, wordt-ie beter. Ik vind dat sprinten, even gedijen, internaliseren en daarna weer doorgaan heel vruchtbaar.’

Waar gaat de voorstelling over?

‘Het zijn allemaal onderwerpen waar je normaal gesproken niet zo snel naar zou zoeken. Ik heb mijn familiegeschiedenis onderzocht, het feit dat mijn moeder in een interneringskamp heeft gezeten, wat mijn overgrootvader heeft meegemaakt waardoor hij zelfmoord heeft gepleegd. Ik vertel hoe ik ten opzichte van de dood sta en zeg iets over mijn keuze om geen moeder te zijn, en wat ik met mijn lief heb meegemaakt.’

Wat dan?

‘We zaten dus ineens veel thuis, en toen bleek dat we wel het een en ander uit te zoeken hadden met elkaar wilden we onze relatie laten voortbestaan. Daarin moest ik bekennen dat ik hem best wel geweld had aangedaan.’

Hoezo?

‘Geen fysiek geweld, maar ik nam klakkeloos dingen aan zoals ze waren omdat het mij goed uitkwam. Aan de andere kant kwam ik er door die stilstand achter dat ik veel zachter ben, misschien wel veel vrouwelijker dan ik durf toe te geven.’

Waarom durf je dat niet?

‘Om dit vak te kunnen doen moet je een schild om je heen hebben en hard zijn. Daardoor heb ik een bepaald soort tederheid of sensualiteit aan de kant geschoven, omdat daar geen ruimte voor was.’

Dus door deze muziek te maken, leer je jezelf ook beter kennen?

‘Elke show is een soort onderzoek naar wat speelt in mijn leven. Zonder kapstok in het wilde weg filosoferen heeft voor mij minder effect. Om zicht te krijgen in wie ik ben, moet ik het kanaliseren in een project. Ik ben slechter met woorden dan met zingen, anders zou ik wel een boek schrijven.’

Hoe *De Wildernis* van Wende vorm krijgt

‘Je moet talent hebben om bier te proeven’

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO MARC DE HAAN

Je bent bierproever bij Heineken: dat klinkt als de ideale studentenbaan.

‘Ja, dat is zo. Ik ben twee jaar geleden begonnen, nadat ik een vacature zag op Facebook. Ik ben een van de jongste proevers: omdat het twee ochtenden per week is op doordeweekse dagen, heb ik veel gepensioneerd als collega’s. En het verdient ook leuk, ongeveer 22 euro per uur.’

Hoe gaat het in zijn werk?

‘Je proeft bier en dat beoordeel je, en meer hoeft je eigenlijk niet te doen. Soms wordt er getwijfeld aan de smaak van nieuwe of bestaande bieren. Wanneer – waar dan ook ter wereld – een producent van het Heineken-concern dat wil

laten testen door een panel, komt het bij ons terecht.’

Mag je het ook opdrinken?

‘Nee, elke slok spuug je weer uit. Tus-sen elke sample door neutraliseer je je smaak met water.’

Waarom word je dan toch gehaald en gebracht met de taxi?

‘Dat is onderdeel van de job. Ook al spuug je elke slok uit, in principe drink je wel alcohol. Voor de zekerheid worden we gehaald en gebracht met de taxi, zodat je niet aan het verkeer deelneemt.’

Kan iedereen bierproever worden?

‘Ik ben een jaar lang getraind voordat ik

werd aangenomen. We begonnen met iets van honderd proevers, en tijdens dat traject vielen er steeds groepjes af tot er zo’n vijftientig overbleven.’

Wat leer je dan?

‘Je wordt niet alleen getraind op het waarnemen van alles wat in bier kan zitten, maar ook op hoe het in je mond ligt en hoeveel prik je waarneemt. Ik heb niet het gevoel dat ik een uitzonderlijk goede proever ben, maar je moet wel een soort basistalent hebben. Er zijn mensen die het echt niet kunnen: zij vinden het moeilijk om in woorden te vertalen wat ze proeven, of smaken van elkaar te onderscheiden. Maar het is te leren.’

Hoe ziet een werkdag eruit?

‘Om te beginnen moet je met een neutrale smaak aankomen, dus van tevoren koffie drinken is niet de bedoeling en je moet ook niet roken. De ene ochtend proef je de testbiertjes - samples genoemd - in een groep, de andere dag proef je dezelfde samples individueel. Bij de groepsbijeenkomst bespreek je na elk glas ongeveer een kwartier met elkaar wat je hebt geproefd. Op een formulier vul je die waarnemingen in, op een schaal van nul tot tien. Er is niet altijd overeenstemming, maar het groeps-gemiddelde is leidend. Op de dag dat je individueel proeft, zit je in een apart lokaal en krijg je de samples nog een keer. De uitslag daarvan laat zien of je dicht bij het groeps-gemiddelde zit.’

Proef je alleen pils, of ook IPA’s, speciaal-bier en 0,0?

‘Het kan alles zijn. Je kan niet zien wat je krijgt, want het wordt in een zwart glas gepresenteerd. Of de biertjes ook echt op de markt komen, wordt ons ook niet verteld.’

Denk je soms: dit móét echt op de markt komen?

‘Dat gebeurt weleens ja. Maar ook juist andersom.’

COLUMN | MAIA DE QUAY

Opeens was het er: thuisthuisdrang

Het Leidse leven is alweer een paar weken zoals vanouds. Na een intermezzo van anderhalf jaar zijn studenten, oud en nieuw, weer welkom om op hun faculteiten plaats te nemen in collegebanken. Sommige dingen veranderen nooit, zie de goorheid van de automaatkoffie, en sommige dingen zijn elk jaar aan verandering onderhevig. Een van die dingen is de nieuwe horde aan eerstejaars die de stad is binnengestroomd. Te zijner tijd zullen ook zij bekend raken met de Leidse terminologie, ‘tamtam’ en het feit dat er op het kruispunt tussen de Breestraat en de Hoogvliet geen verkeersregels gelden (voorrang krijg je niet, die neem je). Maar voordat het zover is zullen ze eerst goed moeten baden in het Leidse water.

Hoewel ik een dikke scriptie zou kunnen

(en willen) schrijven over bovengenoemde automaatkoffie en hoe dat naar mijn idee bij uitstek een goed investeringsproject is voor de incidentele miljoentjes van minister Van Engelshoven, richt ik me vandaag even op een andere verbindende factor onder studenten.

Ik doop het bij deze: ‘thuisthuisdrang’ - de burgerlijke en tamme versie van het ons allen bekende ‘huidhonger’.

Want na weken van huisavond, huiseten, gore fusies, bakken trekken en afwas waarvan niemand de eigenaar schijnt te zijn, zijn we het soms even helemaal zat. Het gevoel overvalt je zomaar, zonder aankondiging en soms zelfs met weerzin.

Zo overviel het ook mij zaterdag een week geleden. Het was ‘the day after the night before’ en toen ik met hoofdpijn en gevoelens van algehele ellende mijn

kamer uit- en de gang instapte, werd het me allemaal teveel. Mijn neus vulde zich met een geurmengsel van bier en zweet. In het donker flikkerde het rode licht van een stroboscoop die iemand was vergeten uit te zetten, en alles (maar dan ook echt alles) wat ik aanraakte, plakte. In de keuken werd het er niet beter op. Een zwerm fruitvliegjes

steeg op uit de prullenbak en het aanrecht stond zo vol met bierflesjes dat er niets meer bij kon.

Daar was het. Thuisthuisdrang.

Ik schoot nog net niet vol toen ik verlekkerd begon te denken aan Hotel Mama, zo’n 130 kilometer verderop. Een plek waar je met enthousiasme wordt onthaald, je bed zomaar is verschoond, de handdoeken droog zijn en ruiken naar wasmiddel en je voordat je weggaat nog even kan shoppen in de keukenkastjes.

Eenmaal bijgekomen van de overweldigende emotie stuurde ik mijn moeder meteen een appje. Nog geen twee minuten later kwam haar reactie. ‘Wat gezellig! Hoe laat kom je aan, dan pik ik je op van het station.’

Toen ik het huis uitliep, kwam ik op de gang een huisgenoot tegen met oortjes in en een grote tas in haar hand. We wisselden een blik van wederzijds begrip en zijn samen zonder te praten naar het station gefietst. Hoewel ik in de trein naar Nijmegen stapte en zij in die naar Groningen was onze bestemming hetzelfde.

Voor wat Leiden betreft kunnen we er weer even tegenaan. Thuiskomen is immers fijner als je even weg bent geweest.

MAIA DE QUAY is student rechten

*Alles, maar dan ook echt alles
wat ik aanraakte, plakte*

